

PUNKAHARJU KULENNOINEN HIEKKALAHTI
Varhaismetallikautisen löytöpaikan
koekaivaus heinäkuussa 1992

Hannu Poutiainen

SISÄLLYS

Sivu

I	Tutkimuskohde	2
II	Koekäivauksen toteutus	6
III	Tulokset ja yhteenveto	8

Liite 1, Koekuoppaluettelo

*Yleiskartta ks. myös kertomusta
Punkaharju Kulennainen Petäjäniemi
H. Poutainen 1992*

I Tutkimuskohde

Löytöpaikan koordinaatit

pk	4122 12	Kulennoinen
x	6859 72	
y	4459 74	
z	80.0	

KUNTA: Punkaharju

KYLÄ: Kulennoinen

TILA: Petäjäniemi Rno 9:27

MAANOMISTAJA v. 1991: Kuutti, Esko Juhani
Kuutti, Risto Ilmari
Kuutti, Heikki

58430 Kulennoinen

KOHDE: Varhaismetallikautinen löytöpaikka, mahdollisesti asuinpaikka.

YMPÄRISTÖNKUVAUS: Tutkimusalue sijaitsee Savonlinnan kirkosta (Säämingin kirkko) noin 18 kilometriä itään. Hiekkalahti on Kulennoinen järven eteläinen lahti; kohde on tämän lahden rannalla. Kulennoinen laskee vetensä Mielolanjoki -nimisen puron kautta Kulennoislahteen, joka kuuluu Saimaaseen. Kulennoinen järvi sijaitsee Savonlinnasta Punkaharjulle johtavan maantien pohjoispuolella.

LÖYDÖT: KM 27309 (asbestikeramiikkaa).

(pk-ote 4122 12 Kulennoinen, 1987, 1:20 000
+ 4211 10 Toroppala, 1975)

Punkaharju Kulennoinen Hiekkalahti, varhaismetallikautinen löytöpaikka (mahdollinen asuinpaikka)

PUNKAHARJU Kulennoinen Hiekkalahti
Hannu Poutiainen 1992
Yleiskartta 1:2000
Piirt. R. Kesseli

- KOEKUOPPA (50 x 50 cm)
- ⊙ RAJAPAALU
- ⊗ KUOPANNE
- ∧ MÄNTYMETSÄ
- KOIVUMETSÄ
- METSÄTIE
- - - POLKU

HIEKKALAHTI

50 60 70 80 90 100 110 120 130 140 150 160

KULENNOISJÄRVI
76,5

130—
120—
100—
80—
60—
40—
20—

Teko-
lampi

79

∧

84 86 88 90

92

79

∧

92 94 95

82

84

86

88

475

LÄHILÖYTÖJÄ: Punkaharju Kulennoinen Petääniemi, kivikautinen ja varhaismetallikautinen(?) asuinpaikka.

KIRJALLISUUS:

Lehtinen, L. 1989: Opas Etelä-Savon esihistoriaan. - Savonlinnan maakuntamuseo 1989.

Lehtosalo-Hilander, P.-L. 1988: Esihistorian vuosituhannet Savon alueella. - Lehtosalo-Hilander, P.-L. & Pirinen, K: Savon historia I, s. 11-264.

II KOEKAIVAUKSEN TOTEUTUS

Kenttätyöt Punkaharjun Kulennoisen Hiekkalahdessa toteutettiin museoviraston toimesta ja osittain valtion velvoitetyöllistämishjelman puitteissa. Kaivauksen käytännöllinen puoli ja rahoitus hoidettiin seuraavalla tavalla. Punkaharjun Lomapörssi Oy järjesti majoituksen ja maksoi avustavan tutkijan (kartanpiirtäjän) palkan yms. kulut. Museovirasto puolestaan järjesti kaivaukselle kenttätyöjohtajan, kaivaustyöntekijät ja työvälineet. Taukotupa saatiin lainaksi Punkaharjun tiemestaripiirin Kulennoisen tukikohdasta.

Kaivauksenjohtajana toimi tutkija Hannu Poutiainen museoviraston Mikkelin toimipisteestä, ja kartanpiirtäjänä fil.yo. Risto Kesseli. Kaivajat olivat pitkäaikaistyöttömiä ja heidän määränsä työmaalla vaihteli kaivauksen kuluessa kolmesta viiteen

Heinäkuussa suoritettut maastotyöt keskitettiin Hiekkalahden lomakylän rantakaava-alueelle. Tutkimus tuli ajankohtaiseksi sen takia, että alueelle on kaavailtu lomakylän laajennusta.

Koekaivauksen pääasiallisena tavoitteena oli selvittää Timo Sepänmaan vuonna 1991 Petääniemestä löytämän kivikautisen asuinpaikan laajuus, rajat ja sijainti suhteessa rakennettaviksi aioittuihin alueisiin (rantakaavaluonnos). Työn kuluessa todettiin, että Petääniemen asuinpaikka ei ulotu kyseistä niemeä laajemmalle. Kenttätyön aikana onnistuttiin kuitenkin löytämään uusi kohde, em. Hiekkalahden varhaismetallikautinen löytö-/asuinpaikka

Kaivausmenetelmät

Koekaivausmenetelmiksi valittiin koekuopitus ja kairaus. Valinta perustui alueen laajuuteen sekä työhön varattuun aikaan ja työvoimaan. Koekaivosten kaivaminen suhteellisen paljon ajallisia/henkilöresursseja vaativana menetelmänä ei voinut tulla kyseeseen.

Koekuoppien kaivaminen painottui sellaisille kohdille, jotka sijainniltaan - korkeus, maaperä ja maastonmuoto - olivat potentiaalisinta

asuinpaikka-aluetta.

Koekuopat (halkaisija noin 50x50 cm) kaivettiin lapiolla ja maa-aines seulottiin (seulaverkon silmän halkaisija noin 10 mm). Kuopat kaivettiin "pohjaan" saakka. Kaikki löydöt otettiin talteen ja löydetyistä artefakteista merkittiin muistiin seuraavat tiedot: löytöpäivämäärä, koekuopan koordinaatit.

Koekuopista mitattiin niiden syvyys ja merkittiin muistiin mahdolliset kulttuurianomaliat; tässä tapauksessa kirjattiin myös maalajit. Koekuoppien syvyys määräytyi tapauskohtaisesti ja vaihteli 50 - 80 cm välillä.

Peruslinja

Peruslinja (y) paalutettiin suuntaan 248° (kompassilukema) 20 m:n välein käyttäen 1 m:n mittaisia puupaaluja. Peruslinjan suunta katsottiin suuntimakompassilla linjakeppejä apuna käyttäen. Paalujen väliset etäisyydet mitattiin 30 ja 50 m:n nauhamitoilla kunkin paalun lounaiskurmasta; maaston korkeuserojen aiheuttamia mahdollisia vääristymiä mittauksissa ei korjattu.

Peruslinjan suunta ja sijainti valittiin maaston topografian ja näkyyden mukaan, mutta valinnassa ajateltiin myös koekuoppien sijoittumista maastoon. Tavoitteena oli saada tutkimusalueelta mahdollisimman paljon arkeologista informaatiota ja rajata mahdollinen muinaisjäännösalue.

Koordinaatiston kiinnitys:

Rajapyykistä $8317\ 252.5^{\circ}$ kaivauspaaluun 120/160, josta rantapenkkaan päälínjan (y) suuntaisesti noin 11 m. Rajapyykistä $8317\ 236^{\circ}$ linjalle 160, kaivauspaalujen 80/160 ja 100/160 välille 107.3 m, josta kohdasta 31.7 m kaivauspaaluun 120/160 (x-akselin suuntaisesti).

III TULOKSET JA YHTEENVETO

Punkaharjun Kulennoisen Petääniemen alueelle kaivettiin kaikkiaan 20 koekuoppaa. Yhdestä kuopasta löytyi esihistoriallisia artefakteja, Luukonsaaren tyyppin keramiikkaa.

TAULU 1. PUNKAHARJUN PETÄÄNIEMEN JA HIEKKALAHDEN LÖYTÖ-/ASUINPAIKKA-ALUEET JA LÖYTÖRYHMÄT SIJAINNIN (m mpy) MUKAAN JÄRJESTETTYINÄ.

Petään. Alue	Z	Kvartsi- iskoksia	Kera- miikka	Alust. ajoitus (BP.)
3	82.5	-	Tyyppi?	4900 - 3800
4a	81.0-82.5	15/26/1.7	Kie, Pö	4900 - 3800

2	80.5	04/04/1.0	-	?
4c	79.5-80.5	19/58/3.1	Luuk?	2500 - 1700?
1	79.0-80.5	51/45/0.9	-	?
5	78.5-80.0	10/27/2.7	-	?
4b	78.5-79.0	08/20/2.5	Tyyppi?	?
6	77.5	01/02/2.0		- ?-

Hiekka- lahti				

	80.0	-	Luuk	2500 - 1700

Petääniemen alue 4 on jaettu osa-alueisiin löytöjen ja sijainnin (m mpy) perusteella. Lukusarja sarakkeessa "kvartsi-iskoksia" (esim. 51/45/0.9) = lukumäärä/paino yhteensä/kvartsi-iskoksen paino keskimäärin. Kie = Kierikin tyyppin keramiikka Luuk = Luukonsaaren tyyppin keramiikka. Korkeus m mpy on määriteltä seuraavalla tavalla: tasametriluku (esim. 82.0) = kohde/koekuoppa/löydöt ovat korkeuskäyrän kohdalla tai sen välittömästä läheisyydestä; puolimetriluku (esim. 79.5) = kohde/koekuoppa/löydöt ovat kahden korkeuskäyrän välistä (esim. 79.0 ja 80.0).

Löytöpaikan vieressä, maanpinnalla oli havaittavissa selvä kuopanne: halkaisija valleineen 5.0 m, syvyys 0.5 m.

- Löytöpaikan sijainti 80 m mpy.

- Tulkinta: Löytöpaikka, mahdollinen asuinpaikka (varhaismetallikausi). Alueen arvioitu laajuus noin 100 neliömetriä,

Edellä esitetyn perusteella Punkaharjun Kulennoisen Hiekkalahdessa saattaa olla varsin pienialainen varhaismetallikautinen asuinpaikka.

Mikäli valmisteilla oleva rantakaava Petäniemen osalta hyväksytään siinä muodossa kuin se oli kesällä 1992, alueella olisi mielestäni aiheellista suorittaa arkeologisia jatkotutkimuksia.

Mikkelissä 30.12.1992

Hannu Poutiainen

PUNKAHARJU KULENNOINEN HIEKKALAHTI

KOEKUOPPALUETTELO (50 x 50 cm)

Koekuopan koordinaatit X/Y	syvyys cm	anomaliat (syvyys maanpinnasta cm.)
20/50	50	-
40/60	65	-
60/70	80	-
80/80	70	-
100/100	65	-
120/100	80	-
100/120	70	-
120/120	65	-
114/132	80	-
100/140	75	-
110/140	65	-
120/140	80	-
130/140	70	-
100/150	75	-
114/150	80	Asbestikeramiikkaa.
120/150	70	-
80/160	65	-
100/160	75	-
110/160	65	-
120/160	70	-